

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30-262-271>
УДК 378.011.3-051:78

Лабунець Віктор Миколайович,

доктор педагогічних наук, професор,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>

gitaraclassic@gmail.com

Карташова Жанна Юріївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>

gitaraclassic@gmail.com

САМОСТІЙНА РОБОТА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. У статті розглядаються особливості організації самостійної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва з метою активізації виконавсько-пізнавальної діяльності студентів в освітньому процесі. Здійснено спробу довести, що самостійна робота є найвищою формою навчальної діяльності за критерієм саморегуляції, а також найважливішою і невід'ємною частиною інструментально-виконавського навчання. Автори наводять приклад позааудиторних завдань для самостійної роботи студентів, що сприяє формуванню умінь та навичок роботи в процесі вивчення художнього репертуару, а також формуванню навичок інтерпретації музичних творів. У процесі дослідження визначено, що здійснення компетентного педагогічного управління процесом формування самостійності майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає реалізацію комплексу педагогічних умов, пріоритетними з яких є: удосконалення власного організаційно-педагогічного та науково-методичного аспектів інструментально-виконавської підготовки на основі введення до процесу самопідготовки метакогнітивних освітніх технологій, які формують виконавські вміння та навички й підсилюють рефлексивні механізми в освітній діяльності; оволодіння студентами продуктивними способами вирішення навчальних завдань, заснованих на синтезі трьох констант: знаннях і досвіді минулого, реальній оцінці реальної ситуації і проєкції варіативності власних дій на майбутню якість розвитку педагогічної ситуації; ціннісно-пошукова спрямованість майбутнього вчителя музичного мистецтва на вирішення педагогічного завдання та створення активно зацікавленої взаємодії суб'єктів освітнього процесу; оптимальне поєднання форм навчальної діяльності студентів, методів та форм організації навчальної діяльності студентів, навчальних засобів.

Ключові слова: самостійна робота; виконавсько-пізнавальна діяльність; саморегуляція; мотивація; інтерпретація; педагогічні умови; інструментально-виконавські вміння та навички.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. На сьогоднішній день освітня політика України спрямована на створення необхідних умов для розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина, що детермінується світовими цивілізаційними процесами. Для реалізації означеної мети слід насамперед сконцентрувати увагу на гуманістичній моделі розвитку освітнього процесу, основними параметрами якої є: залучення суб'єкта освітнього процесу через діалог, самовираження, творчість, практичну діяльність до самостійного пошуку істини, самоактивності та самопідготовки у процесі професійного зростання; створення умов для саморозвитку особистості. Особливого значення в цьому контексті набуває проблема розвитку творчої самостійності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі інструментально-виконавського навчання.

У різні періоди розвитку вищої школи України педагогічна наука пропонувала свій, досить стійкий алгоритм використання самостійності в освітній діяльності – від розуміння її функцій та місця в структурі діяльності, форм педагогічної організації та контролю до видів та прийомів активно-творчого залучення до неї студентів.

У контексті актуалізації новітніх підходів та технологій в освітній системі закладів вищої освіти, спрямованих на демократизацію, особистісну зорієнтованість, індивідуалізацію освітнього процесу, підвищується роль самостійної роботи студента-музиканта. Самостійна робота майбутніх учителів музичного мистецтва є наслідком правильно організованої освітньої діяльності на заняттях з «Основного музичного інструмента», «Додаткового музичного інструмента», «Концертмейстерського класу», «Ансамблевої гри», «Оркестрового класу», що мотивують їх до творчого, самостійного здійснення цієї діяльності в поза аудиторний час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням організації та проведення самостійної роботи студентів присвячено значну кількість наукових досліджень. Науковці розглядають самостійну роботу студентів, з одного боку, як частину освітнього процесу, форму управління навчально-творчою діяльністю студентів у поза аудиторний час, яка включає систему заходів управлінського стимулювання, та інформаційно-методичне забезпечення необхідне для ефективної, систематизованої самостійної роботи, а з другого боку – як засіб залучення та управління самостійною діяльністю студентів, об'єктом якої є різні типи навчальних і дослідницьких завдань, що виконуються в системі аудиторних і поза аудиторних занять, здобуття знань та набуття умінь і навичок досвіду творчої діяльності та формування самостійності.

Аспекти організації самостійної роботи студентів різнобічно висвітлюються в працях А. Алексюка, Ю. Бабанського, В. Бондаря, Г. Гецава, Н. Кічук, Є. Голанта, Н. Дайрі, В. Козакова, Б. Єсіпова, І. Лернера, О. Мороза, П. Підкасистого, В. Сластьоніна, Л. Спіріна, Л. Сущенко, М. Шкіля, О. Ярошенко та ін. Учені по-різному підходять до визначення

поняття «самостійна робота», розкриттю сутності, класифікації видів, значення самостійної роботи в освітньому процесі.

Самостійність є найбільш істотною ознакою людини як особистості та як суб'єкта діяльності. Людина як особистість, підкреслює Л. Анциферова, «завжди сама самостійно прокладає свій унікальний індивідуальний шлях» [1]. Цієї думки дотримується також Е. Ільєнков, який вважає, що особистість вміє «самостійно визначати шлях свого життя, своє місце у ньому, свою справу, цікаву й важливу для всіх, в тому числі й для неї самої» [2].

Проведений аналіз теоретико-методичної літератури свідчить, що на важливості виховання самостійності студентів неодноразово наголошували відомі дидакти (Я. Коменський, К. Ушинський, Ю. Бабанський, В. Сухомлинський, І. Лернер, М. Скаткін, О. Савченко), розглядаючи її у невід'ємному зв'язку з формуванням повноцінної особистості, її внутрішньою свободою та активністю мислення. Видатні педагоги-музиканти (Л. Баренбойм, Я. Мільштейн, К. Ігумнов, Г. Коган, Г. Нейгауз, С. Савшинський, Г. Ципін та ін.), визначаючи діяльність виконавця як творчо-пошуковий процес, підкреслювали необхідність вже на початковому етапі навчання залучати учнів до безпосередньої участі у творенні художньо-виконавських образів, формувати навички самостійної роботи за інструментом.

Незважаючи на достатнє висвітлення окресленої проблеми в науковій та музично-педагогічній літературі, на практиці вона не є розв'язаною повною мірою. Розуміння ж феномену творчої самостійності багатьма вченими не дає цілісного уявлення про сутність, рівні й показники творчої самостійності особистості.

Розв'язання окресленої проблеми можливе завдяки уточненню теоретичної бази, систематичної роботи викладачів зі студентами в процесі інструментально-виконавської підготовки, створенню умов для їхньої самостійної роботи й постійного контролю над нею.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є визначення проблем щодо організації самостійної роботи студентів у процесі інструментально-виконавської підготовки та обґрунтування напрямів її вирішення. Зазначену мету було конкретизовано в таких **завданнях**:

- розглянути організацію та ефективність застосування самостійної роботи студентів-музикантів у процесі вивчення інструментально-виконавських дисциплін;
- проаналізувати можливі шляхи підвищення ефективності самостійної роботи студента у процесі інструментально-виконавського навчання.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури ми дійшли висновку, що самостійність визначається як провідна якість особистості, яка виявляється та формується у процесі виконання пізнавальних і практичних завдань. Наявність цієї

якості зумовлює певний характер участі студента в освітній та творчій діяльності, це, насамперед, впливає на аргументованість дій та результативність такої діяльності.

Низка вчених вважає, що самостійність є узагальненою властивістю особистості, яка розкривається в ініціативності, у критичному ставленні до сприйняття фактів і явищ, адекватній самооцінці й почутті особистої відповідальності за власну діяльність і вчинки. Самостійна робота не самоціль, а засіб формування самостійної особистості студента. Усе це може бути реалізовано у процесі цілеспрямованої та систематичної самопідготовки, під час якої майбутні учителі музичного мистецтва набувають досвіду професійної мобільності, виробляють уміння та навички самостійно працювати при вивченні музичних творів, постійно підвищувати свою виконавську майстерність, оновлювати й поглиблювати свої знання.

Організація самостійної роботи студентів сьогодні є першочерговим завданням сучасного розвитку вищої освіти України в підготовці фахівців, як творчої особистості. Навчити студентів самостійно опрацьовувати інструктивний та конструктивний репертуар, сформувані знання, уміння та навички самостійної роботи над ним означає вирішити низку творчих завдань, які складають основу інструментально-виконавської діяльності на заняттях. Тому вдосконалення самостійної роботи доцільно здійснювати шляхом залучення студентів до творчого процесу, де перед музикантом постає завдання вирішення організаційних сегментів інструментально-виконавського процесу.

На думку більшості науковців, основою самостійної роботи є її чітка організація, яка має здійснюватися з дотриманням низки вимог, зокрема таких [3]:

- обґрунтування необхідності завдань у цілому й конкретного зокрема, що вимагає виявлення та стимулювання позитивних мотивів діяльності студентів;
- відкритість та загальна оглядовість завдань; усі студенти повинні знати зміст завдання, мати можливість порівняти виконані завдання в різних групах, проаналізувати правильність та корисність виконаної роботи, відповідність поставлених оцінок;
- надання можливості студентам виконувати творчі завдання, відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи (у якій послідовності працювати, з чого починати, як перевірити свої знання);
- нормування завдань для самостійної роботи, яке базується на визначенні витрат часу та трудомісткості різних їхніх типів, що забезпечує оптимальний порядок навчально-пізнавальної діяльності студентів – від простих до складних форм роботи;
- можливість ведення обліку, оцінювання виконаних завдань та їхньої якості, що потребує стандартизації вимог до умінь майбутніх фахівців та розроблення комплексу професійно-орієнтованих завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі здійснення самостійної роботи, що виступає чинником ефективності освітнього середовища [4].

У структурі самоосвітньої діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва чільне місце має займати підготовка до інструментально-виконавської діяльності в закладі вищої освіти. Творче ставлення до неї, перш за все, пов'язане з можливостями студента розширювати художній репертуар, який використовується на занятті, шукати ефективні шляхи ознайомлення студентів з кращими зразками світової та вітчизняної музики. Добір, систематизація, ретельне педагогічне «дослідження», оволодіння цим матеріалом із метою вільного оперування ним на занятті, безумовно, є проявами творчості.

Фахова підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва реалізується в процесі вивчення комплексу інструментально-виконавських дисциплін: основний музичний інструмент, додатковий музичний інструмент, концертмейстерський клас, ансамблева гра, оркестровий клас.

Самостійна робота студентів-інструменталістів охоплює:

- теоретичний аналіз різних творів;
- ескізне вивчення творів різних жанрів та стилів;
- опанування навичками читання нот з аркуша;
- художньо-музичний аналіз твору;
- участь у доборі художнього репертуару (робота з нотною літературою);
- виконання творчих завдань, створення власних музичних творів, імпровізація;
- участь у концертах та різних навчально-виховних заходах.

Таким чином, теорія інструментального виконавства, у тому числі виконавська самопідготовка, охоплює цілу низку складних проблем, вирішення яких вимагає різних методологічних підходів і спільних зусиль фахівців в галузі естетики, психології, педагогіки та музикознавства.

Говорячи про формування у студентів самостійності, необхідно мати на увазі два тісно пов'язані між собою завдання. Перше полягає в тому, щоб розвинути в студентів самостійність під час інструментально-виконавської діяльності, навчити їх самостійно оволодівати знаннями, уміннями та навичками формувати свій мистецький світогляд; друге – у тому, щоб навчити їх самостійно застосовувати наявні знання, уміння та навички в навчанні та інструментально-виконавській діяльності.

Згідно з дослідженнями В. Далінгера, основними недоліками в організації самостійної роботи студентів є такі:

- відсутність системи у проведенні самостійних робіт, вони випадкові й за формою, й за змістом;
- рівень складності пропонованих завдань не відповідає можливостям студентів;
- не витримується оптимальна тривалість самостійних робіт;
- не визначена оптимальна міра співвідношення репродуктивної та творчої діяльності учнів;
- учень постає як пасивний об'єкт, який не бере участі у визначенні мети та предмета діяльності, а також у виборі засобів діяльності;
- не продумані ефективні форми перевірки результатів самостійної роботи [5].

Спираючись на концепцію навчальної діяльності В. Давидова та Д. Ельконіна, ми розглядаємо самостійну роботу майбутнього вчителя музичного мистецтва на основі таких компонентів:

- усвідомлення мети поставленої навчальної задачі, вироблення власної позиції відповідно до отриманої задачі;
- пошук необхідної навчальної і наукової інформації; засвоєння власної інформації та її логічна переробка;
- чітке та системне планування самостійної роботи;
- використання методів дослідницької, науково-дослідницької роботи для вирішення поставлених задач;
- представлення, обґрунтування та захист отриманого рішення;
- проведення самоаналізу та самоконтролю.

Організація самостійної роботи студента-інструменталіста повинна бути органічним продовженням роботи в класі. Ефективність самостійної роботи студента буде залежати від поступовості ускладнення завдань. Саме зміст домашніх завдань необхідно будувати так, щоб студент при їх виконанні опирався на навички та знання, набуті ним на заняттях. Самостійна робота має здійснюватися шляхом переходу від простих, нескладних, коротких за часом виконання завдань до більш складних та тривалих. Поступово ускладнюючи завдання та підвищуючи складність самостійної роботи викладач повинен враховувати індивідуальні можливості студента.

Даючи домашнє завдання, викладач коментує способи його виконання, чітко визначає ступінь, значення та його необхідність для формування виконавських умінь та навичок. Кожен студент, що виходить із заняття, завжди повинен знати, яка наступна найближча мета його роботи над будь-яким твором, що вивчається, та який шлях до її досягнення [6, с. 50]. Домашні завдання повинні містити елемент новизни, передбачати нові варіанти їх виконання. В окремих випадках доцільно давати студентам індивідуальні завдання, які допомагають усунути прогалини у знаннях. Такі завдання для сильніших студентів покликані підтримувати інтерес до певного виду роботи. Велику роль у ефективності самостійної роботи студента має перевірка виконання домашнього завдання. Вона організовує та стимулює студента, як вид зворотного зв'язку, є необхідною ланкою навчання.

Здійснення компетентного педагогічного управління процесом формування самостійності майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає реалізацію комплексу педагогічних умов, пріоритетними з яких, на нашу думку, є:

- удосконалення власного організаційно-педагогічного та науково-методичного аспектів інструментально-виконавської підготовки на основі введення до процесу самопідготовки метакогнітивних освітніх технологій, які формують виконавські вміння та навички й підсилюють рефлексивні механізми в освітній діяльності;
- оволодіння студентами продуктивними способами вирішення навчальних завдань, заснованих на синтезі трьох констант: знаннях і досвіді минулого, реальній оцінці реальної ситуації і проєкції варіативності власних дій на майбутню якість розвитку педагогічної ситуації;

- ціннісно-пошукова спрямованість майбутнього вчителя музичного мистецтва на вирішення педагогічного завдання та створення активно зацікавленої взаємодії суб'єктів освітнього процесу;
- оптимальне поєднання форм освітньої діяльності студентів, методів та форм організації навчально-творчого навчання студентів, навчальних засобів.

Реалізація мотиваційної спрямованості майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі самостійної роботи на вирішення інструментально-виконавських завдань та створення активно зацікавленої взаємодії суб'єктів педагогічного процесу найтісніше пов'язана з такими методами:

- метод ситуативно-діяльничної орієнтації, що спрямований на аналіз проблемної ситуації та побудови плану самостійної роботи;
- метод емоційного стимулювання інструментально-виконавської діяльності, що сприяє виникненню інтересу, актуалізації творчої фантазії, уяви, виникненню у студентів відчуття довіри, психологічного комфорту, який, у свою чергу, блокує почуття страху та скованості, надає можливість виходити за межі стереотипів у процесі вирішення поставлених завдань;
- метод «стимулювання цікавістю», що полягає у введенні до освітнього процесу цікавих форм завдань;
- метод створення ситуацій пізнавальної суперечки;
- метод створення нетрадиційного продукту в процесі самопідготовки, який тісно пов'язаний з методом «сінектики», коли одночасно розглядаються окремо одна від одної кілька запропонованих ідей, після чого між ними встановлюються певний взаємозв'язок і взаємозалежність [7].

Методологічним обґрунтуванням методики формування самостійності майбутнього вчителя музичного мистецтва слугують ідеї активності особистості, ідеї спрямованості освітнього процесу на вдосконалення розвивально-творчого потенціалу як традиційних, так і інноваційних організаційних форм, ідеї цілісності освітнього процесу (єдності пізнавальної, професійно-трудової, інструментально-виконавської, науково-дослідницької діяльності).

Ми розглядаємо готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до самостійної роботи як процес та інтегративний результат інструментально-виконавської діяльності студента, спрямованої на його попереднє ознайомлення з музичними творами, ескізне вивчення музичних творів, читання музичного тексту з аркуша, деталізовану роботу над окремими частинами твору, цілісний пізнавально-творчий аналіз художньо-виразових засобів, створення виконавської інтерпретації, підготовку до публічного виступу та музично-педагогічного аналізу.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Таким чином, здійснений нами аналіз ролі й сутності об'єктивних та суб'єктивних чинників, які детермінують зміст самоосвітньої діяльності студента в процесі інструментально-виконавського навчання, розширюють, на нашу думку, межі наукового знання інструментально-виконавської педагогіки [6, с. 50], сприяють

ефективнішому розв'язанню її актуальних практичних завдань. Ефективність і якість засвоєння теоретичних знань, практичних умінь і навичок у процесі інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва зумовлюється тим рівнем самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, на якому здійснюється цей процес, і тими психолого-педагогічними умовами, які створюються з метою засвоєння розробленого викладачем дидактико-технологічного конструкта. Разом із тим вважаємо за необхідне створення методичної системи розвитку творчої самостійності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахової підготовки з урахуванням основних теоретичних положень, напрацьованих мистецькою методичною наукою.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Анциферова, Л., 1981. К психологии личности как развивающейся системе. *Психология формирования и развития личности*, Москва, 167.
2. Ильенков Э.В., 1984. Что же такое личность? С чего начинается личность. Москва, 319-358.
3. Ковальчук, Г., 2005. *Активізація навчання в економічній освіті*: навч. посіб. Вид. 2-ге, доповн, Київ: КНЕУ, 298.
4. Дорофеева Н., Вітвицька С.С., 2014. Організація самостійної роботи студентів. *Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном :збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С.С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н.М. Мирончук, Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 154-156.*
5. Далингер, В., 1993. *Самостоятельная деятельность учащихся и ее активизация при обучении математики*, Омск: Изд-во ОмИПКРО, 156.
6. Любомудрова, И., 1955. Педагог и ученик. Проведение урока. *Очерки по методике обучения игры на фортепиано, 1*, Москва, 145.
7. Журавська, Л., 1999. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ. *Освіта та управління, 3, 2, 12-15.*

INDEPENDENT WORK OF A FUTURE MUSIC TEACHER IN THE PROCESS OF INSTRUMENTAL AND PERFORMING TRAINING

Viktor M. Labunets,

Doctor of Pedagogic Sciences, Professor

Department of Music

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University

Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>

gitaraclassic@gmail.com

Zhanna Yu. Kartashova,

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor

Department of Music

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University

Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>

gitaraclassic@gmail.com

Abstract. The article deals with the peculiarities of organization of future Music teachers' independent work in order to intensify their performing and cognitive activity in the educational process. An attempt has been made to prove that independent work is the highest form of educational activity by the criterion of self-regulation, as well as the most important and integral part of instrumental and performing training. The authors give the examples of extracurricular tasks for students' independent work, which contribute to the formation of their skills and habits in the process of studying the artistic repertoire, as well as the formation of interpretation skills of pieces of music. In the process of research, it has been determined that competent pedagogical guidance by the process of forming future Music teachers' independence involves the implementation of such pedagogical conditions: improvement of organizational-pedagogical and scientific-methodical aspects of instrumental-performing training through introduction of metacognitive educational technologies to the process of self-preparation, which form performing skills and strengthen reflexive mechanisms in the educational activity; students' mastering by the productive ways of solving educational tasks based on synthesis of three constants: knowledge and experience of the past, real estimation of the real situation and the projection of variability of own actions on future quality of development of the pedagogical situation; future Music teacher's value-searching orientation on solving the pedagogical task and formation of actively interested interaction between the subjects of educational process; optimal combination of forms of students' educational activity, methods of organization of students' educational activity and educational tools.

Keywords: independent work; performing-cognitive activity; self-regulation; motivation; interpretation; pedagogical conditions; instrumental-performing skills and habits.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Antsyferova, L., 1981. K psykholohii lychnosty kak razvyvaiushcheisia systeme [On psychology of a person as a developing system]. *Psykholohyia formirovaniya y razvytyia lychnosty*, Moskva, 167.
2. Ylenkov, Э.В., 1984. Chto zhe takoe lychnost [What is a person]? *S cheho nachynaetsia lychnost*, Moskva, 319-358.
3. Kovalchuk, H., 2005. *Aktyvizatsiia navchannia v ekonomichnii osviti* [Enhancement of training in economic education]: navch. posib. Vyd. 2-he, dopovn, Kyiv: KNEU, 298.
4. Dorofieieva, N., Vitvytska, S., 2014. Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv [Organization of independent work of students], *Modernizatsiia vyshchoi osvity v Ukraini ta za kordonom :zbirnyk naukovykh prats / za zah. red. d.p.n., prof. S.S. Vitvytskoi, k.p.n., dots. N.M. Myronchuk, Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka*, 154-156.
5. Dalynher, V., 1993. *Samostoiatelnaia deiatelnost uchashchyksia y ee aktyvyzatsiia pry obuchenii matematyky* [Independent activity of students and its activation in teaching mathematics], Omsk: Yzd-vo OmYPKRO, 156.
6. Liubomudrova, Y., 1955. Pedagog y uchenyk. Provedeniye uroka [Teacher and student. Conducting a lesson], *Ocherky po metodyke obucheniya y hry na fortepyano, 1*, Moskva, 145.
7. Zhuravska, L., 1999. Kontseptualni umovy upravlinnia samostiinoiu robotoiu studentiv u VNZ [Conceptual conditions for managing independent work of students in higher education], *Osvita ta upravlinnia*, 3, 2, 12-15.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30-271-285>

УДК 378.147.091.33:271.1-1]:811.111

Никіфорчук Жанна Василівна,

аспірантка кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Чернівці, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0524-2178>

nykiforchuk.zhanna@chnu.edu.ua

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ МАЙБУТНІХ БОГОСЛОВІВ

Анотація. Формування професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх богословів та її складові вимагають систематичного вивчення. Такі знання є структурою, котра поєднує різні сфери і однією з них є релігійна.